

Skördefest på Öland

PUMPABRÖD OCH PUMPASOPPA.
LOKALODLADE GRÖNSAKER SÅ FÄRSKA
ATT JORDEN PÅ DEM FORTFARANDE ÄR FUKTIG.
UTSTÄLLANDE KONSTNÄRER OCH
KONSTHANTVERKARE. ETT MYLLER AV BESÖKARE.
MARMELADER OCH VINÄGER.
MUSIK OCH KROPPKAKOR.
DOFTER, LJUD OCH INTRYCK.
DEN 29 SEPTEMBER ÄR DET DAGS IGEN.
FÖR NIONDE ÅRET I RAD BJUDER ÖLÄNNINGARNA
IN TILL SKÖRDEFEST I DAGARNA FYRA.

FOTO: ÖLANDS SKÖRDEFEST

Ölands skördefest engagerar hela ön. Med över 500 deltagare och fler än 900 evenemang, har besökarna onekligen en hel del att välja på. Alla möjliga sorters grönsaker bjuds ut till försäljning. Liksom konst och hantverk, hembakt bröd och goda bärpajer. Man kan åka ångloksdraget tåg i det trolska naturreservatet i Böda och man kan se såväl afrikanska strutsar som australiensiska emus. Det är pumpatävlingar, motorsågsskulptörer och färgsprakande fyrverkerier. I Borgholms slottsruin samlas både får och folk och Solliden tar emot i kunglig höstskrud. Den orange pumpan på en halmbal signalerar att "Här är det en aktivitet. Välkommen in!". Och hungrig behöver man inte gå.

– Det serveras mycket mat och det är öppet överallt. Det är pumpabröd och kroppkakor. Dessutom bjuder många utställare på dricka och tilltugg, berättar Lena Johansson som tillsammans med sin man Lennart driver Rum & Frukost på sin gård Södra Bäck sedan 1996.

Det finns mat i alla kategorier. Enkel soppa i en kopp som serveras i ett tält vid en hembygdsgård och kulinariska måltider i toppklass på gästgiverierna. Många krogar erbjuder skördefestmenyer. Ölandsflundran är en specialitet, liksom ölandsosten. Och det är just det kulinariska som går som en röd tråd genom evenemangen på Ölands skördefest. Det är mycket som samlas kring måltiden, så många kan vara med. Bredden av utställare är stor.

LÅNGSAMHETENS NJUTNING

Skördefesten invigs torsdagen den 29 september av självaste statsminister Göran Persson. Platsen är Byxelkrok – årets ölandsby 2004. Priset "Den Gyllene Pumpan" delas ut och Årets Ölandsby utses. Torsdag som det är, bjuds det på ärtsoppa med fläsk. >>

>> Från och med fredag morgon står sen alla skafferidörrar på vid gavel över hela Öland under tre dagar.

På fredagskvällen börjar Konstnatten. Gallerier, ateljéer och gårdsbutiker håller öppet ända till klockan tre på morgonkvisten. Vid den här tiden på året är det många inhemska konstnärer som visar upp sig. Det är mycket folk i rörelse och bilarnas strålkastare bildar långa pärlband i mörkret.

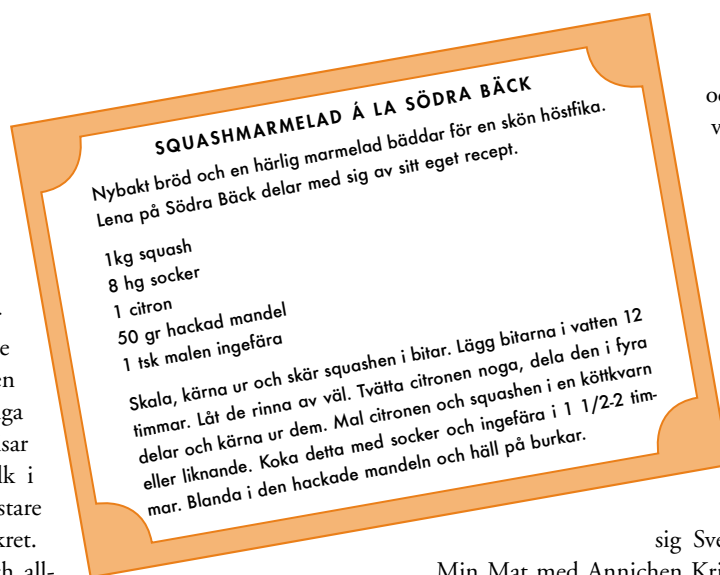
– Det är mycket köer och allting går i ultrarapid, berättar Anne Wilks, programansvarig på Ölands skördefest.

– Men folk trivs och ingen är irriterad. Det är långsamhetens njutning som råder här.

Många av Konstnattens installationer är väldigt annorlunda. De kan använtas, men inte köpas. Till exempel så ljussätts fornborgen Gråborg samtidigt som tidsenlig musik höjer den magiska stämningen. Gårdsljus och Ångsljus hos Derris är en annan installation med självlysande skulpturer som lyser i mörkret.

– Fredagsnatten är spännande, säger Lena på Södra Bäck.

– Då är det aktiviteter över hela Öland och det finns många små smultronställen att upptäcka. Det är svårt att tro att man är på Öland och att det är i slutet av september. Det känns mer som om man vore längre söderut. Det spelas musik, folk pratar, äter gott

SQUASHMARMELAD Å LA SÖDRA BÄCK
Nybakt bröd och en härlig marmelad bäddar för en skön höstfika.
Lena på Södra Bäck delar med sig av sitt eget recept.

1kg squash
8 hg socker
1 citron
50 gr hackad mandel
1 tsk malen ingefära

Skala, kärna ur och skär squashen i bitar. Lägg bitarna i vatten 12 timmar. Låt de rinna av väl. Tvätta citronen noga, dela den i fyra delar och kärna ur dem. Mal citronen och squashen i en köttkvarn eller liknande. Koka detta med socker och ingefära i 1 1/2-2 timmar. Blanda i den hackade mandeln och häll på burkar.

och är glada. Det är trångt och det vilar en slags mystik över det hela

TUNGVIKTSMATCH PÅ SOLBERGA GÅRD

Framåt småtimmarna glesar folkhavet ut sig, men riktigt tomt och tyst blir det aldrig. Efter ett par timmars sömn fortsätter festligheterna sedan på lördagen. På Strand Hotell i Borgholm är det koktävling mellan gymnasieskolornas elever.

Förutom tävlingen engagerar sig Svenskt Kött, LRF, Svensk Fisk och

Min Mat med Annichen Kringstad. I år slås dessutom ett extra slag för fisken. Många hamnar har öppet och där finns nyfångad fisk både till salu och att äta på plats i alla former. Kårehamn bjuder till fiskfestival.

I Torslunda försöksstations utvecklingskök förädlar egenföretagare sina produkter. Det experimenteras och testas. Under skördefesten är det provsmakning och försäljning av nya havtornsprodukter. Den taggiga busken med sina c-vitaminrika bär trivs bra på Öland och de brandgula bären används till både tårter, saft och marmelader.

Mängder av pumpor i alla kulörer och storlekar dyker upp mest överallt. De riktiga tungvikterna håller till på Solberga Gård där den stora pumpatävlingen avgörs på lördagen. I fjol vägde vinnarpumpen 337 kg och var uppväxt i Halland och hamnade efter auktionen så småningom i Farsta Centrum där den stolt visade upp sig under hela hösten.

På Norrgårdens Grönsaker i Ventlinge har maskinhallen möblerats om ordentligt. Maskinerna har fått ge plats åt rum uppbyggda av höbalar och här säljs mängder av grönsaker, konst och hantverk. I år under Konstnatten blir det dessutom en eldshow på gården!

LUGNET PÅ LANDET

Skördefestens puls känns avlägsen på Södra Bäckes Rum & Frukostpensionat. Här hörs bara svalorna och klingandet från kaffekopparna vid fiket. Och en och annan tupp som gal emellanåt.

– Vi har ingen speciell aktivitet på gården under Skördefesten och jag tror att gästerna uppskattar det, säger Lena Johansson.

– Här kan de bara vara, sitta i trädgården, grilla eller en låna cykel och cykla till sjön.

Bor gör gästerna i det ombyggda spannmålmagasinet som ställdes i ordning 1996. Där det tidigare låg drängkammare, äppelbod och spannmålsförråd hittar vi nu fyra ombonade dubbelrum, kök, matrum, toaletter och duschar. Trägolven i rummen är vackert märkta av historien och de robusta takbjälkarna skvallrar om att huset en gång har använts till något helt annat.

– Först tänkte jag att vi bara skulle renovera en del av huset, men sedan så gjorde vi om allt på en gång, berättar Lena.

– Vi rev ut precis allt, sanerade och satte in ett nytt kök, toalett och dusch. Det fanns inget sådant innan.

Ute i trädgården börjar den stora lindens löv falla till marken och badtunnan frestar till varma dopp. Från badtunnan har man full uppsikt över hönsgården och ibland kommer korna upp ända hit.

– En gång när vi satt i badtunnan var det en ko som kalvade i hagen

här alldeles bredvid, och det var naturligtvis något alldeles speciellt för gästerna att se en kalvs första stapplande steg, berättar Lena.

Gården, som är en gammal kronogård, ligger mitt på Öland och har ett bra utgångsläge om gästerna vill utforska den södra delen av ön ena dagen, och den norra delen nästa dag. Den smala, raka vägen fram till gården kantas av knotiga ekar och åkrar inrutade av stenmurar. På markerna odlas det hö och ensilage till de egna korna och halmen skall vara omhändertagen innan Skördefesten. Det är just det som firas; att lugnet börjar lägga sig och att det intensiva skördarbetet är avslutat

FEST SOM ENGAGERAR

Skördefesten tar upp den gamla svenska bondetraditionen med mickelmässfirande igen och festligheterna är ett sätt att visa Ölands alla goda sidor på en gång och förlänga turistsäsongen. Att besökarna trivs och njuter är förstås viktigt, liksom att budskapet om att köpa svenska råvaror når fram. Skördefesten ligger alltid i anslutning till Mickelmäss, som förr satte punkt för odlingsåret. Då skulle alla djur vara inne och all skörd vara under tak. Mickelsfest var en högtid som bara julen kunde överträffa.

Första gången skördefesten arrangerades var 1997 och sedan dess har festligheterna vuxit. Allt fler ölänningar engagerar sig och inspireras av varandra. I år beräknas det att 500 deltagare är med och antalet evenemang tros bli uppemot 900.

– Ölänningarna tar för sig allt mer och är stolta över vad de gör och vad de kan, säger Anne Wilks på Skördefesten.

– Folk sneglar lite på varandra och inspireras till att prova nya saker.

DET FÅR TA TID ATT TA DET LUGNT

Med närmare tusen evenemang går det naturligtvis inte att hinna med allt på en helg. På en dag kan man kanske hinna med 8-10 besök om man är effektiv. Ofta åker besökarna runt, tittar, njuter, äter och stannar där det verkar intressant.

– Det tar tid men man får inte stressa. Man skall ta det lugnt, säger Lena.

– Ofta kanske man stannar där det är många bilar, men det kan ju faktiskt finnas många trevliga platser som ligger vid sidan av och dit inte så många har hittat. Kolla webben innan, se vilka utställare som är med och välj ut några få besöksmål.

Självt brukar Lena börja med ett besök hos Sonia i Sandby som har ljussatta figurer i trädgården. Dessutom ger Lena sig ut för att köpa potatis, men inte vilken potatis som helst, utan nya sorter som hon inte har provat tidigare. En hel del tid under Skördefesten går naturligtvis också åt till att se till att gästerna på gården har det bra, och tipsa dem om vart de kan åka. Ibland kan Lena till och med få agera chaufför om det är någon som kanske inte riktigt vågar ge sig ut att köra i mörkret när det är så mycket folk på vägarna.

– Skördefesten är en bra tid att upptäcka Öland, säger Lena.

– Alla sinnen får jobba, och det måste upplevas på plats. 🍂

FÖREGÅENDE UPPSLAG, ÖVERST: SEPTEMBER PÅ ÖLAND GER OFTA MÅNGA VARMA KLARA BRITTSOMMARDAGAR. NEDERST T.V.: HAVTORN, SLÅNBÅR OCH FLÅDER ÄR TYPISKT ÖLÄNDSKA BÅR SOM B.L.A. BLIR SAFT TILL SKÖRDEFESTEN. NEDERST T.H.: ÖLÄNDSK MAJS. DETTA UPPSLAG, T.V.: UNDER KONSTNATTEN MÖTS MAN HÄR OCH DÄR PLÖSTLIGT AV MÄRKLIGA INSTALLATIONER. ÖVERST T.H.: PUMPA PÅ BALAR ÄR TECKNET PÅ ATT HÄR PÅGÅR NÅGOT. NEDERST T.H.: FIRANDE PÅ EKS GÅRDEN I GÅRDEN.

